

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Swipe to change

Maksātnespēja un bankrots

Spānija

1 Pret kādiem subjektiem var vērst maksātnespējas procedūru?

Maksātnespējas process, ko sauc par *concurso de acreedores* ("kreditoru tikšanās"), attiecas gan uz civiltiesiskajiem parādniekiem, gan uz komersantiem, kas var būt gan fiziskas, gan juridiskas personas. To reglamentējošie noteikumi ir izklāstīti Maksātnespējas likuma pārstrādātajā redakcijā (*Texto Refundido de la Ley Concursal*), kas apstiprināta ar karaļa 2020. gada 5. maija Likumdošanas dekrētu Nr. 1/2020. Pārstrādātajā redakcijā ir iekļauti un precizēti arī grozījumi un īpašās iezīmes fizisku personu pasludināšanai par maksātnespējīgām, kas ieviestas Spānijas maksātnespējas tiesību aktos ar Likumu Nr. 25/2015, ļaujot atbrīvot parādniekus no nesamaksājamiem parādiem maksātnespējas procesā.

Par maksātnespējīgu var atzīt jebkuru parādnieku — fizisku personu (arī nepilngadīgas vai rīcībnespējīgas personas) vai juridisku personu, uzņēmēju vai patērētāju —, taču likumā ir iekļauti daži precizējumi attiecībā uz parādnieka veidu, jo īpaši komercuzņēmumu vai patērētāju gadījumā.

Juridiskas personas var pasludināt par maksātnespējīgām pat tad, ja tās tiek likvidētas. Nav svarīgi, vai tās ietilpst uzņēmumu grupā, jo par maksātnespējīgu var atzīt vienu vai vairākus grupas uzņēmumus, bet ne visu grupu kopumā.

Maksātnespējas procesu var uzsākt attiecībā uz mantojumu, ja vien tas nav pieņemts bez nosacījumiem.

Par maksātnespējīgām nevar atzīt iestādes, kas veido valsts teritoriālo organizāciju, publiskā sektora struktūras un citus publisko tiesību subjektus.

2 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var sākt maksātnespējas procedūru?

2.1. Nosacījumi maksātnespējas procesa uzsākšanai

Likumā ir paredzēti noteikti subjektīvi un objektīvi priekšnosacījumi, kas jāizpilda, lai varētu uzsākt maksātnespējas procesu.

A) Subjektīvs priekšnosacījums: par maksātnespējīgu var atzīt jebkuru parādnieku — fizisku vai juridisku personu, uzņēmēju vai patērētāju —, lai gan likumā ir iekļauti daži precizējumi attiecībā uz parādnieka veidu, jo īpaši komercuzņēmumu vai patērētāju gadījumā.

Par maksātnespējīgām nevar atzīt iestādes, kas veido valsts teritoriālo organizāciju, publiskā sektora struktūras un citus publisko tiesību subjektus.

B) Objektīvs priekšnosacījums: parādnieka maksātnespēja, ko definē kā parādnieka regulāru nespēju izpildīt savas saistības.

2.2. Puses, kuras var iesniegt pieteikumu procesa uzsākšanai

Pieteikuma prasības atšķiras atkarībā no tā, vai pieteikumu maksātnespējas procesa uzsākšanai iesniedz parādnieks vai kreditori.

Ja pieteikumu maksātnespējas procesa uzsākšanai iesniedz parādnieks (brīvprātīgs process), tam tiesā ir jāpamato sava maksātnespēja konkrētajā brīdī vai tās nenovēršama iestāšanās, proti, tas, ka persona regulāri nespēj izpildīt savas saistības. Ja maksātnespēja jau ir iestājusies, parādnieka pienākums ir pieteikt maksātnespējas procesu divu mēnešu laikā no brīža, kad maksātnespēja ir konstatēta vai to būtu bijis jākonstatē.

Taču saskaņā ar likumu šajā divu mēnešu periodā parādnieks var paziņot tiesai, ka tas apspriež vienošanos ar kreditoriem par parāda refinansēšanu. Tādā gadījumā termiņš uz pārrunu laiku tiek apturēts un kreditori nevar sākt atsevišķu izpildes procesu attiecībā uz aktīviem, kas parādniekam ir nepieciešami tā darbībai trim mēnešiem. Ja šis periods ir pagājis un vienošanās ar kreditoriem nav panākta, parādniekiem ir jāpiesaka maksātnespējas process viena mēneša laikā.

Pieteikumā parādniekiem ir jāiekļauj noteikti dokumenti, piemēram, saimnieciskās darbības pārskats, aktīvu saraksts, kreditoru saraksts ar uzskaitītām kredīta garantijām, darbinieku un viņu kontu saraksts, ja tos ir pienākums saglabāt.

Parādniekiem, kuri var būt fiziskas vai juridiskas personas, ir jāpiesaka maksātnespējas process, ja tie ir pašreizējās maksātnespējas situācijā, ko definē kā stāvokli, kad persona regulāri nespēj izpildīt savas saistības. Savukārt, ja maksātnespēja ir nenovēršama (ja šādas situācijas vēl nav, bet tā ir gaidāma), parādniekiem ir tiesības pieteikt maksātnespējas rīkojumu.

Iesniedzot pieteikumu komerciesā (*juzgado de lo mercantil*), ir jāievēro noteiktas obligātās prasības, kas paredzētas Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 6. un 7. pantā: jāiesniedz parādnieka finanšu un juridiskās vēstures pārskats; jāsniedz norāde par to, vai persona veic saimniecisko darbību; ja tā ir juridiska persona, jānorāda kapitāla daļu turētāji, administratori vai likvidatori un oficiālais revidents; jāsniedz aktīvu un tiesību saraksts ar attiecīgo identifikācijas informāciju; jāiesniedz kreditoru saraksts alfabētiskā secībā ar norādītām adresēm un prasījumu apmēru un termiņu, kā arī pastāvošajām garantijām; attiecīgos gadījumos jāiesniedz darbinieku saraksts; ja parādniekam ir jāzaglabā konti, ir jāiesniedz reģistrācijas žurnāli; ja struktūra pieder uzņēmumu grupai, tas ir jānorāda un jāiesniedz grupas konsolidētais pārskats.

Parādnieku pienākums ir sadarboties ar tiesnesi, kas atbild par maksātnespējas procesu, un administratoriem ne tikai pasīvi, izpildot visas prasības, bet arī aktīvi, ziņojot par visu svarīgo. Šī prasība ietver arī pienākumu ierasties (tiesā un pie administratoriem), sadarboties un informēt. Šie pienākumi ir attiecināmi uz parādniekiem, kas ir fiziskas personas, un juridisku personu faktiskajiem vai juridiskajiem direktoriem, kas tādi ir konkrētajā brīdī vai bijuši iepriekšējo divu gadu laikā. Ja šis pienākums netiek ievērots, tiek pieņemts, ka tas ir tišs pienākumu pārkāpums vai rupja neuzmanība, kas ļauj pasludināt maksātnespēju par vainu apstiprinošu (gadījumos, kad piemēro vainu apstiprinošu klauzulu, proti, saistībā ar kaitnieciskas vienošanās apstiprināšanu vai likvidācijas procesa uzsākšanu).

Parādnieku var atzīt par vainīgu maksātnespējas izraisīšanā un sodīt. Viens no maksātnespējas procesa mērķiem ir analizēt maksātnespējas iemeslus un jo īpaši to, vai parādnieka vai ar to tieši vai pastarpināti saistītu citu personu rīcība ir izraisījusi maksātnespēju vai pasliktinājusi situāciju. Tas ietver attiecīgo saistību noskaidrošanu, izmantojot sankciju tabulu, kas aprakstīta Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 455. un 456. pantā.

2.3. Procesu uzsākšana un stāšanās spēkā

Tiesnesim ir jāizpēta iesniegtie dokumenti un, ja maksātnespēja vai nenovēršama maksātnespēja ir pamatota, jāpasludina parādnieks par maksātnespējīgu pieteikuma iesniegšanas dienā vai nākamajā dienā. Ja iesniegtā dokumentācija ir nepilnīga, tiesnesis var atļaut vienreizēju piecu dienu termiņu pilnas dokumentācijas iesniegšanai.

Maksātnespējas procesu var pieteikt arī jebkurš kreditors, un tādā gadījumā tas ir obligāts maksātnespējas process (*concurso necesario*). Kreditoriem, kas pieprasa izdot maksātnespējas rīkojumu, ir jāiesniedz parādnieka pašreizējās maksātnespējas pierādījumi un jāuzrāda izpildu dokumenta pret parādnieku pierādījums, kas apliecina, ka parāda atgūšanai netika iegūti aktīvi pieteikamā apjomā, vai arī jāsniedz pierādījumi attiecībā uz noteiktiem faktiem, kas liek

izdarīt pieņemumu par maksātnespēju, piemēram: parādnieks vispār pārtraucis saistību apmaksu; parādnieka aktīvi plašā mērogā apķīlāti; steidzīga aktīvu slēpšana vai likvidācija; noteiktu parādu (nodokļu, sociālās apdrošināšanas iemaksu, darba ņēmēju prasījumu) nemaksāšana.

Ja maksātnespējas procesu piesaka kreditors, parādnieks tiek izsaukts uz tiesu un var apstrīdēt maksātnespējas rīkojumu. Šādos gadījumos tiesnesis sasauc tiesas sēdi, kurā puses var sniegt pierādījumus, ievērojot noteiktus ierobežojumus, un tiesnesim ir jāizlemj, vai parādnieks ir maksātnespējīgs attiecīgajā brīdī, un nepieciešamības gadījumā jāizdod maksātnespējas rīkojums. Process tiek sākts arī tad, ja parādnieks piekrīt maksātnespējas rīkojumam, neapstrīd to vai neierodas uz tiesas sēdi.

Parādnieki, kuri ir fiziskas personas esošas vai nenovēršamas maksātnespējas stāvoklī un kuru lēstais saistību apmērs nepārsniedz piecus miljonus eiro, var pieteikties procedūrai, kurā panākt ārpustiesas vienošanos par atmaksu. To var darīt arī juridiskas personas, kuras atbilst prasībām, kas paredzētas Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 631. pantā.

Lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu stājas spēkā, kad tas ir izdots, pat tad, ja ir iesniegta apelācijas sūdzība.

2.4. Maksātnespējas rīkojuma publicēšana

Maksātnespējas rīkojums ir jāpublicē, vēlams izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus, un lēmuma izraksts ir jāpublicē valsts oficiālajā vēstnesī, turklāt tiesnesis var uzdot publicēt to vairākos plašsaziņas līdzekļos, ja uzskata, ka tas ir nepieciešams.

2.5. Pagaidu pasākumi

Pēc tās personas pieprasījuma, kura piesaka maksātnespējas procesu, un attiecīgos gadījumos pēc nodrošinājuma sniegšanas potenciālo saistību nokārtošanai, kad tiesnesis ir pieņēmis pieteikumu, vispārējās procesuālajās tiesībās paredzētajā veidā viņš var arī noteikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka parādnieka aktīvi netiek atsavināti.

3 Kādi aktīvi ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā? Kā rīkojas ar aktīviem, ko parādnieks iegūst vai kas pāriet parādnieka īpašumā pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

3.1. Aktīvi, kas ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā

Maksātnespējīgā parādnieka manta vai “procesam pakļautie aktīvi” ir visi aktīvi un tiesības, kas pieder parādniekam maksātnespējas rīkojuma izdošanas brīdī, kā arī visi tie aktīvi, kurus parādnieks iegūst vai atgūst procesa laikā. Mantā neietilpst aktīvi, kas saskaņā ar tiesību normām ir neapķīlājami.

Kreditori, kuriem ir prioritāras tiesības uz kuģiem vai gaisa kuģiem, var atdalīt šos aktīvus no maksātnespējīgā parādnieka mantas, veicot darbības, kas atļautas saskaņā ar nozares tiesību aktiem.

Ja maksātnespējas procesā ir iesaistīti parādnieki, kas ir laulībā esošas fiziskas personas, procesam pakļautajos aktīvos ietilpst to atsevišķie aktīvi, un, ja ir noslēgta vienošanās par mantas kopību, tiek iekļauti arī kopīgie aktīvi, ja tie ir nepieciešami, lai izpildītu parādnieka saistības.

Maksātnespējas procesā nav nepieciešams pārtraukt parādnieka darbību, un parādnieks var turpināt sava uzņēmuma darbību, ņemot vērā vienošanos par tā pilnvaru īstenošanas atļaušanu vai apturēšanu. Parasti atļauja ir nepieciešama no administratoriem, lai būtu iespējams pārvaldīt vai atsavināt aktīvus, ja parādnieka pilnvaras tiek uzraudzītas, taču ir iespējams atļaut noteiktas vispārēja rakstura darbības, ja tās ir daļa no uzņēmuma normālas darbības. Aktīvus parasti nevar apgrūtināt, lai bez tiesneša atļaujas finansētu maksātnespējīgu uzņēmumu, līdz tiek apstiprināta vienošanās ar kreditoriem vai tiek uzsākts likvidācijas process. Turpmākajā sadaļā ir izskaidrota parādnieka pilnvaru apturēšanas vai uzraudzības kārtība.

Puse finansējuma no jauniem skaidras naudas ienākumiem refinansēšanas ietvaros tiek uzskatīta par prasījumu pret maksātnespējīgā parādnieka mantu.

4 Kādas ir parādnieka pilnvaras un kādas - maksātnespējas administratora pilnvaras?

4.1. Parādnieka pilnvaras

Parasti atskaites punkts ir brīvprātīga procesa nošķiršana no obligāta procesa (29. pants). Pirmajā gadījumā parādnieks turpina pārvaldīt savus aktīvus un veikt to atsavināšanu administratora uzraudzībā, kas nozīmē, ka ir nepieciešama administratora atļauja vai piekrišana. Obligātajā procesā parādnieks zaudē savas pilnvaras pārvaldīt un atsavināt savus aktīvus un parādnieku aizstāj administrators. Šā noteikuma mērķis ir nevis sodīt parādnieku, bet gan saglabāt aktīvus un nodrošināt, ka procesā tiek sasniegts rezultāts.

Tomēr kritērijs ir turpināt parādnieka saimniecisko darbību, kā nolūkos saskaņā ar 111. pantu administratoram ir jālūdz noteikt darbību kopumu, kurām to būtības un apmēra dēļ nepiemēro nepieciešamo kontroli. Sistēma ir elastīga, jo tiesnesis ar pamatotu nolēmumu var uzdot apturēt pilnvaras brīvprātīga procesa gadījumā un atļaušanas vai piekrišanas kārtībā noteikt tikai uzraudzību obligāta procesa gadījumā, norādot riskus, kurus viņš cer novērst, un priekšrocības, kuras viņš cer panākt.

Tāpat pēc administratora pieprasījuma sākotnējo pilnvaru ierobežošanas vai maiņas neregulējumu var mainīt vēlāk — arī ar pamatotu nolēmumu un pēc parādnieka uzklaustīšanas (maiņa nenotiek automātiski), ievērojot prasību, ka šī maiņa ir tikpat publiska kā maksātnespējas rīkojums.

Kad process ir pabeigts, arī pilnvaru ierobežošana zaudē spēku. Pretējā gadījumā ierobežojumu paildzina, līdz tiek apstiprināta vienošanās ar kreditoriem, kurā var būt noteikti pasākumi, ar kuriem ierobežo vai aizliedz parādnieka pilnvaras. Ja maksātnespējas process tiek izbeigts ar likvidāciju, šā posma sākšana nozīmē, ka parādnieka pilnvaras tiek apturētas.

Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas vispārējais mērķis ir panākt, ka parādnieka aktīvi, kas pakļauti maksātnespējas procesam, paliek nemainīgi; taču noteiktos gadījumos maksātnespējas procesā daži parādnieka aktīvi var tikt pārdoti — šajā nolūkā jāsaņem tiesneša atļauja (dažos gadījumos tā nav obligāta). Maksātnespējas procesa laikā ir iespējama arī ražošanas vienību pārdošana, kā noteikts Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 215. pantā un turpmākajos pantos.

Atkāpjoties no vispārējā noteikuma par parādnieka darbības turpināšanu, ir noteikts, ka pēc administratora pieprasījuma un parādnieka un darbinieku pārstāvju uzklaustīšanas var slēgt parādnieka birojus vai apturēt parādnieka darbību. Ja šī darbība ir saistīta ar darba līgumu kolektīvu izbeigšanu, darbības pārtraukšanu vai grozīšanu, tiesnesim ir jārīkojas saskaņā ar īpašiem noteikumiem.

Likumā ir noteikti arī īpaši pienākumi attiecībā uz parādnieka kontiem, un maksātnespējas procesa ietekmi uz maksātnespējīgu juridisku personu pārvaldes struktūrām regulē atsevišķi.

4.2. Maksātnespējas administratoru iecelšana un pilnvaras

Administrators ir persona vai struktūra, kas palīdz tiesnesim un kam tiek uzticēts pārvaldīt maksātnespējas procesu. Kad maksātnespējas process ir uzsākts, tiesnesis uzdod sākt procesa otro posmu, kas ietver visu, kas saistīts ar administratora iecelšanu, nosacījumiem, ar kuriem regulē administratora darbību, un administratora pienākumiem.

Ievērojot likumā noteiktās prasības, administratoru izvēlas no to fizisko un juridisko personu vidus, kas brīvprātīgi reģistrējušas Publiskajā maksātnespējas reģistrā (*Registro Público Concursal*). Šajā nolūkā izšķir maza, vidēja un liela apmēra maksātnespējas procesus. Iecelšana no saraksta vispirms notiek izlozes kārtībā un pēc tam rindas kārtībā, izņemot liela apmēra procesus, kuros tiesnesis var iecelt administratoru, kuru uzskata par piemērotāko, sniedzot savu pamatojumu un ievērojot likumā noteiktos kritērijus. Ja maksātnespējas procesā ir iesaistītas kredītiestādes, tiesnesim ir jāieceļ administrators, izvēloties kādu no tiem, kurus ierosinājis Organizētas banku pārstrukturēšanas fonds (*Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria*). Tiesnesim ir jāieceļ administrators no to vidus, kurus ierosinājusi Nacionālā vērtspapīru tirgus komisija (*Comisión Nacional del Mercado de Valores*), ja procesā ir iesaistītas iestādes, kuras uzrauga šī komisija, vai no to vidus, ko ierosinājis Apdrošināšanas atlīdzības konsorcijs, apdrošināšanas uzņēmumu gadījumā

Parasti tiek iecelts viens administrators. Izņēmuma gadījumā maksātnespējas procesā, pamatojoties uz sabiedrības interesēm, maksātnespējas tiesnesis par otru administratoru var iecelt valsts pārvaldes iestādes kreditoru vai publisko tiesību subjekta kreditoru, kas ir saistīts ar attiecīgo valsts pārvaldes iestādi vai darbojas tās pakļautībā.

Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 57. pantā un turpmākajos pantos ir detalizēti izklāstīti administratora juridiskais statuss. Administrators uzņemas šādu veidu pienākumus: procesuāla rakstura pienākumus; pienākumus, kas saistīti ar parādnieku vai tā pārvaldes struktūrām; pienākumus saistībā ar darba jautājumiem; pienākumus saistībā ar kreditoru tiesībām; ziņošanas un izvērtēšanas pienākumus; pienākumus saistībā ar aktīvu pārdošanu vai likvidāciju; sekretāra pienākumus. Administratoru svarīgākais uzdevums ir iesniegt 292. pantā paredzēto ziņojumu, kam jāpievieno aktīvu saraksta priekšlikums un kreditoru saraksts.

Samaksu administratoriem nosaka tiesnesis saskaņā ar atlīdzību skalu, kas noteikta karaļa 2004. gada 6. septembra Dekrētā Nr. 1860/2004.

Ieceltajam administratoram ir jāuzņemas sava loma, un pamatota iemesla gadījumā tiesnesis var viņu noraidīt vai atbrīvot no pienākumu pildīšanas.

Administratori var iecelt arī palīgus, kuri palīdz viņiem pildīt viņu pienākumus.

4.3. Maksātnespējas tiesnesis

Kompetence izskatīt maksātnespējas procesu atbilst komercietību jomai, kas ir īpaša civiltiesību nozare. Tiesnesis pasludina maksātnespēju un vada procesu. Komerctiesas tiesnešu pilnvaru kopums, kā arī jebkādi jautājumi, kas rodas saistībā ar maksātnespējas procesu, ir paredzēti 1985. gada 1. jūlija Konstitūtīvā likuma Nr. 6/1985 par tiesu varu (*Ley Orgánica del Poder Judicial*) 86.ter pantā.

Tiesnesis var ierobežot parādnieka pamattiesības maksātnespējas rīkojumā vai pirms tam, nosakot to par piesardzības pasākumu. Šie ierobežojumi var ietvert: a) pasta un tālruņa saziņas pārtveršanu; b) pienākumu uzturēties dzīvesvietas adresē ar iespēju piemērot mājas arestu; c) iekļūšanu un kratīšanu dzīvesvietā. Ja parādnieks ir juridiska persona, šos pasākumus var piemērot arī visiem vai dažiem tās esošajiem direktoriem vai likvidatoriem un tiem, kuriem attiecīgajā struktūrā ir bijusi kāda loma pēdējo divu gadu laikā.

Savukārt 52. un 53. pantā ir paredzētas "ekskluzīvas un izslēdzošas" maksātnespējas tiesneša pilnvaras noteiktos jautājumos, kas aptver visas darbības, kuras ir vērstas uz parādnieka aktīviem vai ir tieši saistītas ar tiem. Tiesnesim ir tiesības pieņemt nolēmumus arī saistībā ar darba līgumu kolektīvu pārtraukšanu, ja darba devējs tiek pasludināts par maksātnespējīgu, un izskatīt atbildības prasības pret maksātnespējīgā uzņēmuma direktoriem vai likvidatoriem.

Tikai prejudiciālu nolēmumu gadījumā un maksātnespējas procesa nolūkā tiesneša pilnvaras ietver arī administratīvos un sociālos jautājumus, kas tieši saistīti ar maksātnespējas procesu.

Maksātnespējas likumā ir paredzēti noteikumi par starptautisko un teritoriālo jurisdikciju un īpaši noteikumi par procesuālo kārtību, kas ir jāievēro, un šiem noteikumiem ir lielāks spēks nekā vispārējo procesuālo tiesību aktu noteikumiem.

5 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var izmantot ieskaitu?

Pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas parādnieka prasījumu vai parādu ieskaits vairs nav iespējams. Tomēr ieskaits ir atļauts, ja tā prasības ir izpildītas pirms maksātnespējas rīkojuma, pat tad, ja nolēmums ir izdots vēlāk. Šīs prasības ir paredzētas Civilt kodeksa (*Código Civil*) 1196. pantā (prasījumu savstarpība, parādu vienmērīgums un to samaksas termiņa iestāšanās).

Šis noteikums neattiecas uz maksātnespējas procesu ar ārvalstu elementu, ja maksātnespējas situācijās tas ir pieļaujams saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro parādnieka savstarpējam prasījumam.

6 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē spēkā esošus līgumus, kuros parādnieks ir līgumslēdzēja puse?

6.1. Ietekme uz līgumiem, kuru līgumslēdzēja puse ir parādnieks

Maksātnespējas likuma pārstrādātā redakcija reglamentē maksātnespējas procesa ietekmi uz parādnieka līgumiem ar trešām personām atbilstīgi 156. pantam un turpmākajiem pantiem, kuru noteikumi attiecas uz tiem līgumiem, kas nav izpildīti pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas. Šis jautājums tiek izvērtēts attiecībā uz divpusējiem līgumiem, jo vienpusējos līgumos ir noteikts, ka trešo personu kreditoru prasījumu atzīšana vai prasījumu izpildes pieprasīšana ir jāiekļauj procesam pakļautajos aktīvos, kā noteikts 157. pantā. Līgumus, kas noslēgti ar valsts pārvaldes iestādēm, reglamentē īpaši administratīvie tiesību akti.

Saskaņā ar vispārējo principu 156. pantā ir noteikts, ka maksātnespējas rīkojums pats par sevi neietekmē līgumus par savstarpējiem pienākumiem, kuru prasības ir jāizpilda parādniekam vai otrai pusei. Parādnieka saistības atskaita no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Jebkāda kompensācija līguma izbeigšanas rezultātā arī tiek uzskatīta par prasījumu pret maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Lai stiprinātu šo līgumu spēkā esību, saskaņā ar likumu par spēkā neesošu atzīst jebkuru klauzulu, ar kuru ir noteiktas pilnvaras atcelt vai izbeigt līgumu tikai tāpēc, ka viena no pusēm ir pasludināta par maksātnespējīgu.

Maksātnespējas procesa nolūkā administrators (pilnvaru apturēšanas gadījumā) vai parādnieks (uzraudzības gadījumā) var pieprasīt, lai maksātnespējas tiesnesis izbeidz līgumu. Šādos gadījumos tiesnesim ir jāizsauc uz tiesu parādnieks, administrators un līguma otra puse. Ja starp pusēm, kuras ieradušās tiesā, tiek panākta vienošanās, tiesnesis izdod rīkojumu par līguma izbeigšanu. Pretējā gadījumā strīds tiek izskatīts maksātnespējas blakusprocesā un tiesnesis lemj par visu, kas saistīts ar to maksājumu un kompensācijas atgūšanu, ko atskaita no maksātnespējīgā parādnieka mantas un kas ievērojama apmēra gadījumā var veidot būtisku summu.

6.2. Izbeigšana līguma pārkāpuma dēļ

Maksātnespējas rīkojums neietekmē divpusēju līgumu izbeigšanu, ja pēc rīkojuma izdošanas kāda no pusēm līgumu pārkāpj. Ja līgums paredz pastāvīgas līgumattiecības, tā izbeigšanas pilnvaras var izmantot arī tad, ja pārkāpums ir noticis, pirms ir izdots maksātnespējas rīkojums. Taču pat tad, ja līguma izbeigšanai ir pamats, tiesnesis, ņemot vērā maksātnespējas procesa intereses, var uzdot līguma izpildi, maksājamās summas atskaitot no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Prasības attiecībā uz līgumu izbeigšanu ir jāiesniedz maksātnespējas tiesnesim maksātnespējas blakusprocesa ietvaros. Kad prasība tiek apmierināta (un tādējādi tiek panākta vienošanās par līguma izbeigšanu), visas nenokārtotās saistības zaudē spēku. Attiecībā uz nenokārtotajām saistībām — maksātnespējas process ietver to kreditoru prasījumus, kuri ir izpildījuši savas līgumsaistības, ja parādnieks ir pārkāpis līgumu, pirms ir izdots maksātnespējas rīkojums; ja pārkāpums ir noticis pēc rīkojuma izdošanas, līgumsaistības izpildījušo pušu prasījumu summas atskaita no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Prasījumi ietver jebkāda veida zaudējumu kompensāciju.

Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 169. pantā un turpmākajos pantos ir izklāstīti noteikumi, ar kuriem regulē ietekmi uz darba līgumiem, un nākamajā pantā ir paredzēta ietekme uz līgumiem ar augstākās vadības pārstāvjiem (*sic*).

7 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē procedūras, ko sākuši individuāli kreditori (izņemot tiesvedībā esošas lietas)?

7.1. Aizliegums attiecībā uz jaunām lietām par juridiska fakta konstatēšanu

Civiltiesu un darba tiesu tiesneši nevar pieņemt izskatīšanai lietas, kas ir jāizskata maksātnespējas tiesnesim (galvenokārt tās, kas vērstas pret parādnieka aktīviem).

Ja kāda lieta ir pieņemta izskatīšanai kļūdas pēc, tiek uzdota visa procesa izbeigšana un visas veiktās darbības tiek uzskatītas par spēkā neesošām.

Komerctiesas tiesnešiem jāatturas arī no tādu lietu pieņemšanas izskatīšanai, kas iesniegtas pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas un līdz tā

izbeigšanai, ja šīs lietas ir saistītas ar prasījumiem attiecībā uz korporatīvajiem pienākumiem pret maksātnespējīgu kapitālsabiedrību direktoriem, kuri ir pārkāpuši savus pienākumus, ja ir pamats sabiedrības likvidācijai.

7.2. Maksātnespējas rīkojuma ietekme uz izpildes procesu un piedziņas procesu attiecībā uz parādnieka aktīviem

Vispārējais noteikums ir tāds, ka tad, kad maksātnespējas process ir uzsākts, nav iespējams sākt individuālu tiesas vai ārpus tiesas izpildes procesu, kā arī nav iespējams turpināt administratīvo vai nodokļu iekasēšanas procesu pret parādnieka aktīviem. Ja šis aizliegums ir pārkāpts, piemērojams sods ir lietas atzīšana par spēkā neesošu. Noteikumā ir paredzēti divi izņēmumi, kad izpildes procesu var turpināt, lai arī ir izdots maksātnespējas rīkojums, un līdz tiek apstiprināts likvidācijas plāns: a) administratīvais izpildes process, kurā ir izdoti apķīlāšanas rīkojumi; un b) ar darba lietām saistītais izpildes process, kas ietver parādniekam pirms rīkojuma izdošanas piederošu aktīvu apķīlāšanu, ja vien apķīlātie aktīvi nav nepieciešami parādnieka uzņēmējdarbības vai profesionālās darbības turpināšanai.

Attiecībā uz izskatīšanā esošo izpildes procesu 55. panta 2. punktā ir noteikts, ka izskatīšanā esošas lietas ir jāaptur ar dienu, kad ir izdots maksātnespējas rīkojums, lai gan attiecīgos prasījumus var izskatīt maksātnespējas procesa ietvaros.

Ir īpaši noteikumi attiecībā uz nodrošinājuma piemērošanu, kas ir izklāstīti nākamajā sadaļā, jo tas ir saistīts ar noteiktu prasījumu seku risināšanu.

8 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē tādu procedūru turpināšanu, kas ir tiesvedībā maksātnespējas procedūras sākšanas brīdī?

8.1. Ietekme uz lietām par juridiska fakta konstatēšanu, kas ir izskatīšanā maksātnespējas rīkojuma izdošanas brīdī

Lietas par juridiska fakta konstatēšanu, kas ir izskatīšanā maksātnespējas rīkojuma izdošanas brīdī, turpina izskatīt, līdz tiek pieņemts galīgais spriedums, lai gan, neskarot iepriekš minēto, juridisku personu prasības pret direktoriem, likvidatoriem vai revidentiem, kurās tiek pieprasīts atlīdzināt zaudējumus, maksātnespējas procesā tiek apvienotas un turpinātas.

Šķīrējtiesas process: ar parādnieku saistīti šķīrējtiesas līgumi maksātnespējas procesa laikā zaudē spēku (52. pants), tādēļ pēc maksātnespējas rīkojuma izdošanas ir aizliegts sākt šķīrējtiesas procesu. Izskatīšanā esošs process tiek turpināts, līdz tiek izdots galīgais šķīrējtiesas nolēmums.

8.2. Parādnieka tiesības ierosināt lietu

Likumā ir noteiktas parādnieka tiesības ierosināt lietas saskaņā ar viņa spēkā esošajām pilnvarām. Kopumā, ja maksātnespējīgā parādnieka mantu pārvalda administrators, administratoram ir tiesības ierosināt nepersoniska rakstura lietas; ja parādniekam piemēro uzraudzību, parādniekam ar atbilstīgu administratora atļauju ir tiesības ierosināt lietas, ja tās ietekmē parādnieka aktīvus. Uzraudzības gadījumā, ja administrators uzskata, ka lietas ierosināšana ir vēlama maksātnespējas procesa interesēs un parādnieks to neierosina, tiesnesis var jautot darīt administratoram.

9 Kādas galvenās iezīmes raksturo kreditoru dalību maksātnespējas procedūrā?

9.1. Kreditoru dalība maksātnespējas procesā

Kreditori var iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu tiesnesim, un parādnieks var to apstrīdēt. Tādā gadījumā notiek uzklauzīšana un tiesnesis izdod nolēmumu rīkojuma formā. Ja tiesnesis uzsāk maksātnespējas procesu, tas tiek uzskatīts par obligātu, kas parasti nozīmē, ka parādniekam tiek liegts pārvaldīt savus aktīvus un veikt to atsavināšanu, un viņu aizstāj administrators.

Kad tiek uzsākts maksātnespējas process, kreditoriem ir jāizvirza savi prasījumi viena mēneša laikā pēc rīkojuma publicēšanas valsts oficiālajā vēstnesī, savukārt administratoram ir jāinformē katrs parādnieka dokumentācijā apzinātais kreditors par pienākumu ziņot par saviem prasījumiem. Kreditoriem, kuru adrese ir reģistrēta ārvalstīs, termiņš ir tāds pats. Informācija ir jāsniedz rakstiski, tā ir jāadresē administratoram, un tajā ir jāidentificē prasījums ar nepieciešamo informāciju par summu, datumiem, kuros prasījumi radušies un kuros pienācis to termiņš, būtību un paredzamo klasifikāciju, un, ja ir izteikts apgalvojums par īpašām prioritārām tiesībām, ir jānorāda aktīvi vai tiesības, kurām piemēro maksājumus, kā arī to reģistrācijas informācija. Ir jāiekļauj arī informāciju apliecinājošie dokumenti. Šo informāciju var sniegt elektroniski.

Administratoram ir jālemj par katra prasījuma iekļaušanu vai neiekļaušanu un apmēru, kā arī klasifikāciju, un attiecīgā informācija jānorāda ziņojumam pievienotajā kreditoru sarakstā. Kreditori, kas nav apmierināti ar klasifikāciju vai prasījuma apmēru, vai kreditori, kas nav iekļauti sarakstā, var apstrīdēt ziņojumu 10 dienu laikā, iesniedzot maksātnespējas blakusprocesa pieteikumu, par ko tiesnesis izdod spriedumu. Pirms ziņojuma iesniegšanas (10 dienu laikā pirms tā iesniegšanas) administrators nosūta elektronisko informāciju kreditoriem, kuru adreses viņam ir zināmas, informējot par kreditoru un aktīvu saraksta projektu. Neapmierinātie kreditori var rakstīt administratoram, lai kļūda tiktu labota vai tiktu sniegta cita nepieciešamā informācija.

Kreditori piedalās arī vienošanās un likvidācijas posmā. Vienošanās posmā tie var iesniegt vienošanās priekšlikumu un arī izteikt savu piekrišanu parādnieka iesniegtajam vienošanās priekšlikumam. Jebkurā gadījumā tie tiek uzaicināti uz kreditoru tikšanos, kurā vienošanās tiek apspriesta un par to tiek balsots. Tam nepieciešama vairākuma dalība, kas paredzēta Maksātnespējas likuma 124. pantā. Šis process var notikt arī rakstiski, ja kreditoru skaits pārsniedz 300. Atsevišķi kreditori var apstrīdēt vienošanās apstiprināšanu (tie, kuri nav apmeklējuši tikšanos vai kuriem nelikumīgi liegtas tiesības balsot) un, kad tā ir apstiprināta, pieprasīt vienošanās neievērošanu.

Likvidācijas posmā kreditori var iesniegt komentārus par administratora prezentēto likvidācijas plānu vai galīgo ziņojumu, pirms maksātnespējas process ir pasludināts par slēgtu.

Klasifikācijas posmā kreditoriem ir puses statuss, un tie var iesniegt komentārus par administratora ziņojumu un prokuratūras atzinumu, taču saskaņā ar likumu tie nevar izvirzīt individuālus klasifikācijas prasījumus.

Visbeidzot, attiecībā uz maksātnespējas procesa izbeigšanu kreditori var arī iesniegt komentārus, kuros noteiktos gadījumos apstrīdēta procesa izbeigšana.

10 Kādā veidā maksātnespējas administrators drīkst izmantot vai atsavināt parādnieka mantā ietilpstošus aktīvus?

10.1. Maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošu aktīvu atsavināšana sākotnējā posmā

Ņemot vērā, ka maksātnespējas process neapstur parādnieka darbību, pēc maksātnespējas pasludināšanas parādnieks var turpināt atbrīvoties no saviem aktīviem atbilstīgi noteiktajai uzraudzības kārtībai: ja tam tiek piemērota uzraudzība, būs nepieciešama administratora atļauja vai piekrišana, un, ja tas atrodas maksātnespējas procesā, administrators būs atbildīgs par tā aktīvu atsavināšanu.

Līdz tiek apstiprināta uzraudzības kārtība vai līdz sākas likvidācijas posms, maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošos aktīvus nevar atsavināt vai apgrūtināt bez tiesneša atļaujas. Tas neattiecas uz: a) tādu aktīvu pārdošanu, kurus administrators uzskata par nepieciešamiem, lai varētu garantēt uzņēmuma dzīvotspēju vai skaidras naudas prasības, kas noteiktas procesā; b) tādu aktīvu pārdošanu, kas nav nepieciešami parādnieka darbības turpināšanai, ar pārliecību, ka cena nepārprotami atbilst vērtībai, kas aktīvam piešķirta inventarizācijā; c) tādu aktīvu atsavināšanu, kas ir būtiski parādnieka darbības turpināšanai.

Pēdējā minētajā gadījumā, ja parādniekam nav liegta savu aktīvu pārvaldība un atsavināšana, administrators var iepriekš noteikt darbības, kuras ir būtiskas uzņēmuma darbībai vai komercdarbībai un kuras parādnieks var veikt pats atkarībā no to būtības un apmēra. Parādnieks var veikt šīs darbības no maksātnespējas rīkojuma izdošanas brīža līdz brīdim, kad administrators sāk pildīt savus pienākumus.

10.2. Maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošu aktīvu atsavināšana likvidācijas posmā

Likvidācijas procesā ir divi galvenie posmi.

a) Likvidācijas darbību veikšana saskaņā ar administratora izstrādātu plānu, ko var komentēt parādnieks, kreditori un darbinieki pārstāvji un kas jāapstiprina tiesai. Tiesību normu mērķis ir aizsargāt uzņēmumu, kad vien tas ir iespējams, un šajā nolūkā tajās ir paredzēti īpaši noteikumi par ražošanas vienību pārdošanu. Plānu var apstrīdēt pie tiesneša, un likvidācijas darbības ir jāveic saskaņā ar plāna nosacījumiem. Ja plāns netiek apstiprināts, likumā ir paredzēti standarta noteikumi.

b) Samaksa kreditoriem ar nosacījumu, ka maksāšanu var sākt pat tad, ja likvidācijas darbības nav beigušās.

Tomēr ir jāatzīmē, ka ne visas likvidācijas darbības notiek šajā procesa posmā. Noteiktus aktīvus var pārdot sākotnējā posmā, ja mērķis nav samaksa kreditoriem, piemēram, šādos gadījumos: procesam pakļautos aktīvus var saglabāt ar mērķi uzturēt parādnieka saimniecisko darbību; kreditori ar prioritārām tiesībām uz kuģiem vai gaisa kuģiem var atdalīt šos aktīvus no maksātnespējīgā parādnieka mantas prasībās, uz kurām tiem ir tiesības saskaņā ar īpašiem tiesību aktiem; visbeidzot, noteikts izpildes process, ko atsevišķi privilēģēti kreditori ierosinājuši pirms maksātnespējas procesa, kā arī administratīvais izpildes process, ja apklāšanas rīkojums ir izdots pirms maksātnespējas rīkojuma.

Aktīvu pārdošanai likvidācijas procesā parasti tiek dota diezgan liela brīvība, ievērojot likvidācijas plāna nosacījumus, ko apstiprina tiesnesis. Administrators var arī nolīgt specializētu struktūru, lai pārdotu noteiktus aktīvus, parasti nodrošinot samaksu no savas atlīdzības. Taču ar reformu, kas tika ieviesta ar 2015. gada 25. maija Likumu Nr. 9/2015, tika noteikti obligāti noteikumi, jo īpaši attiecībā uz aktīviem un tiesībām saistībā ar prioritāriem prasījumiem. Jautājumos, kurus plāns neaptver, tiek piemēroti noteikumi par aktīvu atsavināšanu individuālās izpildes prasībās civilietās. Parasti aktīvus pārdod, izmantojot tiešās pārdošanas sistēmu, garantējot noteiktu publicitāti atkarībā no attiecīgā aktīva būtības. Ir atļauta arī aktīva novirzīšana, lai samaksātu kreditoriem, kas nav publiski.

Likumā ir paredzēti īpaši noteikumi par ražošanas vienību pārdošanu dažādos maksātnespējas procesa posmos (vadoties pēc principa aizsargāt uzņēmumu), lai ar vienu pārdošanas līgumu varētu nodot visus aktīvus, iekļaujot īpašus noteikumus par attiecīgās darbības saistību nodošanu. Principā ražošanas vienību pārdošana nozīmē, ka tiek nodoti visi ar darbību saistītie līgumi, taču netiek pārņemti parādi, kas bijuši pirms maksātnespējas procesa, izņemot gadījumus, kad pircēji ir saistīti ar parādnieku vai tiek piemēroti darba noteikumi par uzņēmuma nodošanu. Tādos gadījumos tiesnesis var sniegt piekrišanu tam, ka pircējs nepārņem saistības attiecībā uz neizmaksātajām algām vai kompensācijām pirms atsavināšanas un ka tās sedz Algu garantijas fonds (*Fondo de Garantía Salarial*). Lai nodrošinātu uzņēmuma dzīvotspēju, jaunais pircējs un darbinieki var slēgt vienošanās, lai mainītu kolektīvos darba apstākļus.

11 Kādi prasījumi jāizvirza pret maksātnespējīgā parādnieka mantu un kādas darbības tiek veiktas ar prasījumiem, kuri rodas pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Kad maksātnespējas process ir uzsākts, visu kreditoru prasījumi — gan nenodrošināti, gan prioritāri, kā arī neatkarīgi no to valstspiederības un dzīvesvietas — tiek iekļauti parādnieka saistībās. Pamatojoties uz *par condicio creditorum* principiem un atbilstību “dividenžu tiesībām” (*ley del dividendo*), mērķis šajā gadījumā ir vienlīdzīgi apieties ar visiem prasījumiem saistībā ar pārbaudīto parādnieka maksātnespēju un visu tā parādu nokārtošanu. Ir būtiska atšķirība starp maksātnespējas kreditoriem un kreditoriem, kurus maksātnespējas process neietekmē, proti, maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem.

Prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu ir izklāstīti Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 242. pantā, kurā ir izsmeļošs uzskaitījums, kas nozīmē, ka tajā neiekļautie prasījumi tiek uzskatīti par maksātnespējas prasījumiem. Principā un vairumā gadījumu šie prasījumi rodas pēc maksātnespējas rīkojuma izdošanas, procesa rezultātā vai turpinoties parādnieka darbībai, vai saistībā ar prasījumiem, kas rodas ārpuslīgumisku saistību rezultātā. Taču ir iespējami arī citi gadījumi, piemēram, algas prasījumi par pēdējām 30 darba dienām pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas un apmērā, kas nepārsniedz divas minimālās garantētās starpprofesiju algas, un uzturlīdzekļu prasījumi, ko izvirza parādnieks vai personas, kuru uzturēšana ir parādnieka juridisks pienākums.

Citos gadījumos šie prasījumi izriet no nolēmumiem, kas izdoti procesa laikā, piemēram, nosakot atcelšanas prasības sekas vai līgumu izbeigšanas rezultātā. Pusi apmēra prasījumiem, kas izriet no jauniem skaidras naudas ienākumiem, kuri radušies refinansēšanas līguma ietvaros, var uzskatīt arī par prasījumiem pret maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Likvidācijas procesa gadījumā prasījumi, kurus piešķir parādniekam vienošanās ietvaros vai saskaņā ar panta nosacījumiem, arī ir prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu ir atskaitāmi iepriekš, proti, tiem ir prioritāte attiecībā pret visiem citiem prasījumiem, un tos neietekmē procentu uzkrāšanas apturēšana.

Algas prasījumi par pēdējām 30 darba dienām ir jāizmaksā nekavējoties. Pārējie prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu tiek maksāti, kad ir pienācis to samaksas termiņš, taču administrators var mainīt šo noteikumu, ja tas ir nepieciešams maksātnespējas procesa interesēs un ja nav pieejami pietiekami daudz aktīvu, lai apmierinātu visus prasījumus pret maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Tomēr likumā ir paredzēti īpaši noteikumi (473. pants) gadījumos, kad ar parādnieka aktīviem var būt par maz, lai apmierinātu visus prasījumus pret maksātnespējīgā parādnieka mantu. Šādos gadījumos maksātnespējas procesa izbeigšana ir obligāta. Ja administrators paredz šādu situāciju, viņam ir jāinformē tiesnesis un jāpievēršas pret maksātnespējīgā parādnieka mantu vērsto prasījumu apmierināšanai saskaņā ar īpašu rīkojumu.

12 Kādi noteikumi reglamentē prasījumu iesniegšanu, pārbaudi un atzīšanu?

Kad tiek uzsākts maksātnespējas process, kreditoriem ir jāizvirza savi prasījumi viena mēneša laikā pēc rīkojuma publicēšanas valsts oficiālajā vēstnesī, savukārt administratoram ir jāinformē katrs parādnieka dokumentācijā apzinātais kreditors par pienākumu ziņot par saviem prasījumiem. Tam nav paredzēta īpaša veidlapa. Kreditoriem, kuru adrese ir reģistrēta ārvalstīs, termiņš ir tāds pats, lai gan tiek piemērots Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulas (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām 53. un 55. pants.

Prasījums ir jāsniedz rakstiski, tas ir jāadresē administratoram, un tajā ir jāidentificē prasījums ar nepieciešamo informāciju par summu, datumiem, kuros prasījumi radušies un kuros pienācis to termiņš, būtību un paredzamo klasifikāciju, un, ja ir izteikts apgalvojums par īpašām prioritārām tiesībām, ir jānorāda aktīvi vai tiesības, kurām piemēro maksājumus, kā arī to reģistrācijas informācija. Ir jāiekļauj arī informāciju apliecinājošie dokumenti. Šo informāciju var sniegt elektroniski.

Administratoram ir jālemj par katra prasījuma iekļaušanu vai neiekļaušanu un apmēru, kā arī klasifikāciju, un attiecīgā informācija jānorāda ziņojumam pievienotajā kreditoru sarakstā. Kreditori, kas nav apmierināti ar klasifikāciju vai prasījuma apmēru, vai kreditori, kas nav iekļauti sarakstā, var apstrīdēt ziņojumu 10 dienu laikā, iesniedzot maksātnespējas blakusprocesa pieteikumu, par ko tiesnesis izdod spriedumu. Pirms ziņojuma iesniegšanas (10 dienu laikā pirms tā iesniegšanas) administrators nosūta elektronisko informāciju kreditoriem, kuru adreses viņam ir zināmas, informējot par kreditoru un aktīvu saraksta projektu. Neapmierinātie kreditori var rakstīt administratoram, lai kļūda tiktu labota vai tiktu sniegta cita nepieciešamā informācija.

Ja kreditori neziņo par saviem prasījumiem laikus, administrators vai tiesnesis, lemjot par kreditoru saraksta apstrīdēšanu, joprojām var iekļaut tos sarakstā, taču tiem ir pakārtots statuss. Tomēr prasījumi, kas minēti 86. panta 3. punktā, prasījumi, kas izriet no parādnieka dokumentācijas, prasījumi, kas ir reģistrēti izpildāmā dokumentā, prasījumi ar nodrošinājumu, kas reģistrēti publiskajā reģistrā, prasījumi, kas ir citā veidā reģistrēti maksātnespējas procesā vai citā tiesvedībā, un prasījumi, kas jāpārbauda valsts pārvaldes iestādēm, nav pakārtoti, pamatojoties uz šiem apsvērumiem, un tiek attiecīgi klasificēti.

Prasījumi, kas neatbilst pat šiem sarakstā iekļaušanas kritērijiem un paziņoti pēc noteiktā termiņa, zaudē jebkādu iespēju tikt apmierinātiem maksātnespējas procesā.

13 Kādi noteikumi regulē ieņēmumu sadali? Kā nosaka prasījumu un kreditoru tiesību hierarhiju?

Likumā maksātnespējas prasījumus iedala trīs kategorijās (269. pants): prioritāri, nenodrošināti un pakārtoti. Savukārt prioritārus prasījumus iedala īpašos un vispārējos un pēc tam dažādās klasēs saskaņā ar 287. pantu. Prasījumu klasificēšanā saskaņā ar Maksātnespējas likumu tiek izmantota automātiska pieeja. Nenodrošinātu prasījumu kategorija ir citur neklasificēta kategorija: visi prasījumi, kas neietilpst ne prioritāro, ne pakārtoto prasījumu kategorijā, ir nenodrošināti.

A) Prasījumi ar īpašu prioritāti (270. pants) ietver turpmāk aprakstīto. Tie ietver šādus prasījumus:

1. Prasījumi, kas nodrošināti ar nekustamā īpašuma hipotēku, kustamā īpašuma ķīlu vai reģistrētu ieķīlāto aktīvu vai tiesību ķīlu;
2. Prasījumi, kas nodrošināti, apķīlājot ienākumus no apgrūtinātā īpašuma;
3. Aizdevumu prasījumi attiecībā uz fiksētiem aktīviem, tajā skaitā darbinieku prasījumi attiecībā uz viņu izgatavotajiem objektiem, kamēr tie ir parādnieka īpašumā vai valdījumā;
4. Līzinga maksājumu vai iegādes par fiksētu cenu maksājumu prasījumi saistībā ar kustamu vai nekustamu mantu par labu iznomātājiem vai pārdevējiem un attiecīgos gadījumos finansējuma sniedzējiem par aktīviem, kas iznomāti vai pārdoti, saglabājot īpašumtiesības, aizliedzot atsavināšanu vai nosakot prasības nemaksāšanas gadījumā;
5. Prasījumi, kuri garantēti ar nodrošinājumiem, kas atspoguļoti grāmatvedības ierakstos, ja nodrošinājumi ir apgrūtināti;
6. Prasījumi, kuri nodrošināti ar ķīlu, kas reģistrēta publiskos dokumentos, attiecībā uz ieķīlātiem aktīviem vai tiesībām, kas ir kreditora vai trešās personas rīcībā.

Īpaša prioritāte attiecas tikai uz to prasījuma daļu, kas nepārsniedz attiecīgās garantijas vērtību, kura reģistrēta kreditoru sarakstā. Prasījuma summa, kas pārsniedz summu, kurai piešķirta īpaša prioritāte, tiek klasificēta atbilstoši tā būtībai.

B) Prasījumi ar vispārēju prioritāti (280. pants) ietver turpmāk aprakstītos prasījumus:

1. Algas prasījumi, kuriem nav īpašas prioritātes un kuru summa atbilst trīskāršas minimālās garantētās starpprofesiju algas reizinājumam ar neapmaksāto dienu skaitu; kompensācijas par līgumu izbeigšanu, kuru apmērs atbilst oficiāli noteiktajam minimumam, kas aprēķināts, pamatojoties uz ne vairāk kā trīskāršu minimālās garantētās starpprofesiju algas apmēru; kompensācijas saistībā ar negadījumiem darbavietā vai arodslimībām, kas radušās pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas;
2. Summas, kuras atbilst nodokļu un sociālā nodrošinājuma ieturējumiem, ko parādnieks ir parādā saskaņā ar juridisko pienākumu;
3. Sešu mēnešu laikā pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas radušies fizisku personu prasījumi saistībā ar pašnodarbinātā darbu un autoru prasības saistībā ar tādu darbu izmantošanas tiesību nodošanu, kuriem piemēro intelektuālā īpašuma aizsardzību;
4. Nodokļu prasījumi un citi publisko tiesību prasījumi, kā arī sociālā nodrošinājuma prasījumi, kuriem nav īpašas prioritātes. Prioritārās tiesības var piemērot līdz 50 % no nodokļu administrēšanas iestādes kopējiem prasījumiem un sociālā nodrošinājuma sistēmas kopējiem prasījumiem;
5. Prasījumi saistībā ar ārpuslīgumisku civiltiesisko atbildību;
6. Prasījumi, kas izriet no jauniem skaidras naudas ienākumiem, kuri radušies refinansēšanas līguma ietvaros un atbilst 71. panta 6. punkta nosacījumiem, tādu summu apmērā, kas netiek atzītas par prasījumiem pret maksātnespējīgā parādnieka mantu;
7. Līdz 50 % summas tāda kreditora prasījumiem, kas pieteicies maksātnespējas procesam, ja prasījumi netiek uzskatīti par pakārtotiem.

C) Pakārtoti prasījumi ir aprakstīti 281. pantā; tie ir:

1. Prasījumi, par kuriem paziņots novēloti, izņemot gadījumus, kad tie attiecas uz prasījumiem, kas atzīti piespiedu kārtā vai tiesas nolēmumu rezultātā;
2. Prasījumi, kas, pamatojoties uz līgumu, ir pakārtoti;
3. Prasījumi par papildmaksām un procentiem;
4. Naudas sodu un līgumsodu prasījumi;
5. Prasījumi, ko uztur personas, kurām ir īpašas attiecības ar parādnieku, atbilstīgi likumā noteiktajiem nosacījumiem;
6. Prasījumi, kas rodas saistībā ar atcelšanas prasībām, jo tiek atzīts, ka persona apstrīdētajā aktā ir rīkojusies pretrunā labticības principiem;
7. Prasījumi, kas izriet no līgumiem ar savstarpējām saistībām vai — atjaunošanas gadījumā — nosacījumā paredzētajās situācijās.

13.1. Prasījumu apmaksa

Īpašas prioritātes prasījumu apmaksai tiek izmantoti ar procesu saistītie aktīvi un tiesības, kam var piemērot gan individuālu, gan kolektīvu izpildi. Attiecībā uz šiem prasījumiem ir īpaši noteikumi, ar kuriem administratoram ir jāaut apmaksāt tos no maksātnespējīgā parādnieka mantas, nepārdodot konkrētus aktīvus, ņemot apgrūtinājumus. Aktīvus var arī pārdot, saglabājot ķīlu, tādējādi pircējam uzņemoties parādnieka saistības. Attiecībā uz šo aktīvu pārdošanu likuma 429. pantā un turpmākajos pantos ir paredzēti īpaši noteikumi.

Vispārējās prioritātes prasījumi tiek apmaksāti to secībā un proporcionāli katrā kategorijā. Pēc tam tiek apmaksāti nenodrošināti prasījumi, bet pēc administratora pieprasījuma un noteiktos apstākļos tiesnesis var mainīt apmaksas secību. Nenodrošināti prasījumi tiek apmaksāti proporcionāli, ņemot vērā maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvu likviditāti.

Pakārtoti prasījumi tiek apmaksāti pēdējie, ievērojot 309. pantā paredzēto kārtību.

14 Kādi ir maksātnespējas procedūras izbeigšanas nosacījumi un sekas (jo īpaši, to izbeidzot ar mierizlīgumu)?

14.1. Reorganizācijas process

“*Reorganizācijas process*” var apzīmēt divas dažādas situācijas: kreditoru vienošanos kā maksātnespējas procesa izbeigšanas veidu un parādnieka iespēju izvairīties no maksātnespējas procesa, noslēdzot ar kreditoriem vienošanos par parāda reorganizāciju vai pārstrukturēšanu. Abas situācijas reglamentē Maksātnespējas likums.

A) Kreditoru vienošanās

Pēc maksātnespējas procesa sākotnējā posma, kad ir galīgi noteikti procesam pakļautie aktīvi un parādnieka saistības, ir divi iespējamie risinājumi: kreditoru vienošanās vai likvidācija. Kreditoru vienošanās panākšanai ir lielāks spēks, jo likumā ir noteikts, ka vienmēr ir jānodrošina vienošanās posms, ja vien parādnieks nav pieprasījis likvidācijas procesu.

Vai nu parādnieks, vai kreditors, kura prasījumi pārsniedz vienu piektdaļu parādnieka saistību, var iesniegt vienošanās priekšlikumu, kad sākotnējais posms ir beidzies. Parādniekam ir jāaut iesniegt agrīnu vienošanās priekšlikumu arī ātrāk, lai gan dažiem parādniekiem šādas iespējas nav (parādnieki, kas notiesāti par noteiktu noziegumu izdarīšanu, un tie, kuri neiesniedz gada pārskatu, kad tas ir jādara).

Agrīna vienošanās priekšlikuma mērķis ir panākt ātru parādnieka un tā kreditoru vienošanos, neizsmeļot visus maksātnespējas procesa posmus. Lai priekšlikums tiktu apstrādāts, tas ir jāparaksta noteiktai kreditoru procentuālajai daļai. Kad priekšlikums ir iesniegts, administratoram un pārējiem kreditoriem tas ir jāizvērtē un jāparaksta; ja tiek panākts nepieciešamais vairākums, tiesnesis izdod spriedumu, ar ko iesniegtā vienošanās tiek apstiprināta.

Vienošanās posma normāla norise sākas ar tiesas nolēmumu, ar ko tiek izbeigts sākotnējais posms; tajā tiesnesis nosaka kreditoru tikšanās datumu, taču, ja kreditoru skaits pārsniedz 300, šis process var notikt rakstiski. Šajā brīdī sākas periods, kurā parādnieks un kreditori var iesniegt savus vienošanās

priekšlikumus, kuros jābūt iekļautam minimālajam pamata saturam. Ja tie atbilst visiem nosacījumiem, tiesnesis pieņem priekšlikumus un tie tiek nosūtīti administratoram izvērtēšanai.

Kreditoru tikšanos vada tiesnesis, un, lai to varētu uzskatīt par likumīgi notikušu, uz to jāierodas kreditoriem, kas pārstāv vairāk nekā pusi nenodrošināto prasījumu. Parādniekam un administratoram tā ir jāapmeklē obligāti. Tikšanās laikā tiek apspriesti vienošanās priekšlikumi, par tiem tiek balsots, un, lai tos apstiprinātu, atkarībā no to satura ir jāiegūst balsu vairākums, kas paredzēts likuma 124. pantā. Pēc tam tiesnesis izdod spriedumu, ar ko tiek apstiprināts tikšanās laikā pieņemtais priekšlikums, turklāt pirms tam ir procedūra administratoram un kreditoriem, kuri nav apmeklējuši tikšanos vai kuriem liegta tiesības apstrīdēt priekšlikumu.

Vienošanās stājas spēkā dienā, kad ir izdots spriedums, ar ko tā ir apstiprināta, un no tā brīža maksātnespējas procesa nosacījumi vairs nav spēkā un to vietā stājas spēkā vienošanās nosacījumi. Arī administrators beidz pildīt savu lomu. Vienošanās ir saistoša parādniekam un nenodrošināto un pakārtoto prasījumu kreditoriem, kā arī prioritārajiem kreditoriem, kas ir balsojuši par vienošanos. Atkarībā no apstiprinājumā panāktā vairākuma tā var būt saistoša arī prioritārajiem kreditoriem. Kad vienošanās ir īstenota, tiesnesis paziņo šo faktu un izdod maksātnespējas procesa izbeigšanu.

Ja vienošanās netiek ievērota, jebkurš kreditors var pieprasīt, lai tiesnesis konstatē noteikumu neievērošanu.

B) Parāda reorganizācija ar refinansēšanas līgumiem nolūkā novērst maksātnespējas procesu

Kopš Maksātnespējas likuma publicēšanas gūtā pieredze ir ļāvusi atklāt maksātnespējas procesa nespēju nodrošināt uzņēmējdarbības nepārtrauktību, pamatojoties uz risinājumu, par ko panākta vienošanās. Tādēļ ar Komisijas 2014. gada 12. marta ieteikumu par jaunu pieeju neveiksmīgai darījumdarbībai un maksātnespējai dalībvalstīs tika mudinātas pieņemt pasākumus, lai izvairītos no maksātnespējas procesa, slēdzot refinansēšanas līgumus starp parādnieku un kreditoriem. Maksātnespējas likuma jaunākajās reformās Spānijas likumdevējs šajā jomā ieviesa četrus pasākumu veidus: a) tika izveidota iepriekšējās paziņošanas sistēma, lai parādnieks varētu informēt komercietības tiesnesi par to, ka tas ir sācis sarunas ar saviem kreditoriem nolūkā panākt refinansēšanas vienošanos, kas noteiktos gadījumos un uz noteiktu laiku atceļ pienākumu pieteikt maksātnespējas procesu un ļauj apturēt individuālas izpildes prasības; b) tika izveidoti aizsargmehānismi, lai aizsargātu refinansēšanas līgumus pret atcelšanas prasībām; c) tika ieviesta refinansēšanas līgumu oficiālās apstiprināšanas procedūra, lai stiprinātu tās ietekmi; d) tika noteikti stimulēšanas pasākumi parādsaistību kapitalizācijai. Šajā sadaļā aprakstīts Maksātnespējas likuma ceturtajā papildu noteikumā izklāstītais regulējums attiecībā uz refinansēšanas līgumu apstiprināšanu tiesā.

Tiesa var apstiprināt refinansēšanas līgumus, kurus parakstījuši kreditori, kas pārstāv vismaz 51 % finanšu saistību. Likumā ir paredzēti īpaši noteikumi attiecībā uz finanšu saistību procentuālās daļas aprēķināšanu un sindicātiem aizdevumiem.

Šajā procesā parādnieks vai kreditori iesniedz pieteikumu, kam pievienots revidenta apliecinājums par katrā gadījumā nepieciešamā vairākuma dalību, ņemot vērā vēlamo aizsardzības līmeni; minimālā finanšu saistību procentuālā daļa ir 51 %. Tiesnesis izskata pieteikumu un, ja tas tiek pieņemts, izdod rīkojumu par individuālas izpildes prasību apturēšanu apstiprināšanas procedūras laikā.

Kad apstiprinājuma rīkojums ir publicēts, sākas 15 dienu periods, kurā finanšu kreditori ar atšķirīgu viedokli var to apstrīdēt. Vienīgais apstrīdēšanas pamatojums ir formālu prasību neievērošana vai pieprasītā kompromisa nesamērīgais raksturs. Apstrīdēšanas lietas izskata maksātnespējas blakusprocesā, kurā iesaistīts parādnieks un pārējie kreditori, kuri ir noslēguši vienošanos, un tiek izdots neapstrīdams spriedums. Ir arī skaidri noteikts, ka attiecībā uz tiesas apstiprinātas vienošanās nosacījumiem, kas ir spēkā no nākamās dienas pēc sprieduma publicēšanas valsts oficiālajā vēstnesī, tiesnesis var uzdot atcelt jebkādu apjūlājumu, kas veikts individuālas izpildes procesā attiecībā uz parādiem, kurus skar refinansēšanas līgums.

Tiesas apstiprinājuma būtība nav tikai paplašināt saskaņotā pagarinājuma nosacījumus, novirzoties no principa par līgumu relativitāti. Vispārējā būtība ir aizsardzība pret atcelšanas prasībām, taču nosacījumu paplašināšana, attiecinot tos uz kreditoriem ar atšķirīgu viedokli, ir atkarīga no atbalsta īpatsvara.

Tādējādi: a) tiek likvidēta nodrošinātu kreditoru aizsardzība; b) vienošanās nosacījumus pielāgo, pamatojoties uz apstiprinājumā iegūto vairākumu un ņemot vērā to, vai prasījums ir vai nav faktiski nodrošināts.

Kreditori ar finanšu prasījumiem, kuri nav parakstījuši vienošanos, bet kurus ietekmē tiesas apstiprinājums, saglabā tiesības uz tiem prasījumiem, par kuriem tie kopā ar parādnieku ir solidāri atbildīgi, un uz garantijām un garantijas devējiem, kuri nedrīkst atsaukties uz refinansēšanas līguma pieņemšanu vai tiesas apstiprinājuma ietekmi. Kas attiecas uz finanšu kreditoriem, kuri ir parakstījuši vienošanos, tās noteikumu saglabāšana attiecībā uz garantijām vai garantijas devējiem ir atkarīga no tā, par ko ir panākta vienošanās to attiecīgajās juridiskajās attiecībās.

Jebkurš kreditors neatkarīgi no tā, vai tas ir parakstījis vienošanos, maksātnespējas blakusprocesā var pieprasīt to apstiprinājušajam tiesnesim konstatēt noteikumu neievērošanu. Spriedums nav pārsūdzams. Ja tiek konstatēta noteikumu neievērošana, kreditori var rosināt maksātnespējas procesu vai sākt individuālas izpildes procesu.

Ja attiecībā uz prasījumiem, kurus skar vienošanās, tiek pieprasītas nodrošinājuma tiesības un ja vien nav panākta cita vienošanās, kreditors var pārņemt savā īpašumā summas, kas iegūtas noteiktos apstākļos.

14.2. Atbrīvojums no neapmaksātiem prasījumiem parādniekiem, kas ir fiziskas personas

Ar 2015. gada 28. jūlija Likumu Nr. 25/2015 Maksātnespējas likuma jaunajā 178.bis pantā tika ieviests tā sauktais "otrās iespējas" mehānisms.

Šis nosacījums atbrīvo fiziskas personas no 178. panta 2. punkta vispārējā noteikuma, kurā paredzēts, ka gadījumā, ja maksātnespējas process tiek izbeigts likvidācijas vai procesam pakļauto aktīvu nepietiekamības dēļ, parādnieki, kas ir fiziskas personas, ir atbildīgi par atlikušo prasījumu apmaksu.

Šāda atbrīvojuma izmantošanas priekšnosacījums ir tas, ka parādnieks rīkojies labticīgi, atbilstoši šādiem nosacījumiem:

- 1) maksātnespēja nav pasludināta par vainu apstiprināšanu;
- 2) parādnieks nav notiesāts ar galīgu spriedumu saistībā ar noziedzīgu nodarījumu pret īpašumu, krāpniecību vai amatpersonas noziegumu, viltošanu, noziegumiem pret nodokļu administrēšanas iestādi un sociālā nodrošinājuma sistēmu vai darbinieku tiesībām 10 gadu laikā pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas;
- 3) ievērojot 231. pantā noteiktās prasības, parādnieks ir noslēdzis vai vismaz mēģinājis noslēgt ārpustiesas vienošanos par atmaksu;
- 4) parādnieks ir pilnībā atmaksājis prasījumus pret maksātnespējīgā parādnieka mantu un prioritāros maksātnespējas prasījumus un, ja viņš nav mēģinājis panākt ārpustiesas vienošanos par atmaksu, vismaz 25 % nenodrošināto maksātnespējas prasījumu;
- 5) alternatīvi iepriekšējam punktam:
 - i) parādnieks iesniedz atmaksas plānu;
 - ii) parādnieks ir ievērojis pienākumus sadarboties ar tiesnesi un administratoru;
 - iii) parādniekam nav piemērots atbrīvojums pēdējo 10 gadu laikā;
 - iv) četru gadu laikā pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas parādnieks nav noraidījis darba piedāvājumu, kas atbilst viņa spējām;
 - v) pieteikumā par atbrīvošanu no neatmaksātajiem prasījumiem parādnieks nepārprotami piekrīt, ka viņa atbrīvojums tiks reģistrēts īpašā Publiskā maksātnespējas reģistra sadaļā, kurā tas būs iekļauts piecus gadus.

Šā atbrīvojuma piemērošanai ir nepieciešams, lai process ir sāks pēc parādnieka pieprasījuma un tajā piedalās administrators un procesā iesaistītie kreditori. Parādniekam ir jāiesniedz atmaksas plāns attiecībā uz prasījumiem, kuriem nepiemēro atbrīvojumu, un šādi prasījumi ir jāatmaksā ne vēlāk kā piecu gadu laikā.

Kad ir pagājis atmaksas plāna izpildes termiņš, maksātnespējas tiesnesis, neatceļot atbrīvojumu, pēc parādnieka pieprasījuma izdod rīkojumu par galīgu atbrīvojumu no prasījumiem, kas maksātnespējas procesā nav atmaksāti. Atkarībā no lietas apstākļiem un pēc kreditoru uzklausišanas tiesnesis var arī noteikt galīgu atbrīvojumu no neatmaksātajiem prasījumiem tādiem parādniekiem, kuri nav pilnībā izpildījuši atmaksas plānu, bet piecu gadu laikā kopš pagaidu atbrīvojuma piemērošanas tā izpildei ir piešķirusi vismaz pusi saņemto ienākumu (un tie nav uzskatāmi par neapķīlājamiem ienākumiem) vai ceturto daļu šādu ienākumu, ja parādnieks atbilst tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem par tādu hipotēkas ņēmēju aizsardzību, kuriem trūkst resursu attiecībā uz ģimenes ienākumiem un īpaši grūtiem ģimenes apstākļiem.

Atbrīvojumu piemēro visiem nenodrošinātiem un pakārtotiem prasījumiem, kas maksātnespējas procesa izbeigšanas dienā nav izpildīti, izņemot publisko tiesību un uzturēšanās prasījumus. Īpašas prioritātes prasījumu gadījumā atbrīvojums attiecas uz to prasījumu daļu, ko nav bijis iespējams apmierināt, piemērojot nodrošinājumu.

Atbrīvojumu var atcelt pēc jebkura maksātnespējas procesā iesaistītā kreditora pieprasījuma, ja tiek pierādīts, ka parādniekam piecu gadu laikā pēc tā piemērošanas ir bijuši nedeklarēti ienākumi, aktīvi vai tiesības.

Atcelšana ir iespējama arī tad, ja atmaksas plāna izpildei paredzētajā periodā: a) parādnieks nonāk situācijā, kurā saskaņā ar 178.bis panta 3. punktu atbrīvojums no neatmaksātajiem prasījumiem nav iespējams; b) attiecīgos gadījumos pienākums atmaksāt parākus, kuriem nepiemēro atbrīvojumu, netiek ievērots atbilstoši atmaksas plāna saturam; vai c) parādnieka finansiālais stāvoklis ievērojami uzlabojas saistībā ar mantojumu, legātu, ziedojumu vai laimestu, tādējādi sniedzot parādniekam iespēju atmaksāt visus nesamaksātos parākus, neietekmējot uzturēšanas saistības.

Ja tiesnesis uzdod atcelt atbrīvojumu, kreditori pilnībā atgūst savas tiesības ierosināt prasības pret parādnieku, lai izpildītu prasījumus, kas maksātnespējas procesa izbeigšanas brīdī nav atmaksāti.

14.3. Maksātnespējas procesa izbeigšana

Maksātnespējas procesa izbeigšanas iemesli ir uzskaitīti Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 465. pantā. Parasti maksātnespējas procesu izbeidz šādu iemeslu dēļ:

- a) provinces tiesa (*Audiencia Provincial*) atceļ maksātnespējas rīkojumu;
- b) tiek paziņots par vienošanās izpildi;
- c) ir apstiprināts, ka procesam pakļauto aktīvu apmērs nav pietiekami liels, lai atmaksātu prasījumus pret maksātnespējīgā parādnieka mantu;
- d) ir apstiprināta visu atzīto prasījumu atmaksa vai kreditoru prasību pilnīga apmierināšana citā veidā;
- e) kad sākotnējais posms ir beidzies, visi kreditori izbeidz procesu vai izstājas no tā.

Izbeigšana ir jāapstiprina tiesnesim, savukārt iesaistītās personas var to apstrīdēt. Ir īpaši noteikumi par maksātnespējas procesa izbeigšanu parādnieka aktīvu nepietiekamības dēļ, kad ir jāatmaksā prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu. To var apliecināt ar paša parādnieka pieteikumu procesa sākšanai, un tādā gadījumā tiesnesis pasludina maksātnespējas procesa sākšanu un izbeigšanu vienā nolēmumā un vienā un tajā pašā laikā.

Kad tiek pasludināta maksātnespējas procesa izbeigšana, visi ierobežojumi attiecībā uz parādnieka pilnvarām zaudē spēku. Likumā ir paredzēti īpaši noteikumi, saskaņā ar kuriem parādnieku, kas ir fiziska persona, var atbrīvot no tādu prasījumu atmaksas, kuri nav apmierināti maksātnespējas procesa laikā. Prasības šim atbrīvojumam ir noteiktas 486. pantā un turpmākajos pantos. Priekšnosacījums ir tāds, ka parādnieks rīkojies labticīgi, un viņam ir jāizpilda noteikti pienākumi. Atbrīvojumam piesakās pats parādnieks, un savu viedokli var izteikt gan administrators, gan kreditori. Atbrīvojumu var atcelt noteiktos gadījumos, piemēram, ja parādnieka finansiālais stāvoklis uzlabojas vai ja parādnieks neievēro atmaksas plānu, ko tas ir apņēmis pildīt, lai atmaksātu parākus, kuriem nepiemēro atbrīvojumu.

15 Kādas ir kreditoru tiesības pēc maksātnespējas procedūras izbeigšanas?

Ja juridisku personu maksātnespējas process tiek izbeigts likvidācijas dēļ, tās zaudē savu juridiskās personas statusu.

Ja process tiek izbeigts tāpēc, ka ir īstenota vienošanās, kreditoru prasījumi tiek atmaksāti saskaņā ar vienošanās nosacījumiem. Prioritāri kreditori, kuri nav parakstījuši kreditoru vienošanos, noteiktos apstākļos var turpināt vai ierosināt individuālas izpildes procesu.

Kreditoru vienošanās īstenošanas laikā parādnieks var arī zaudēt savu juridiskās personas statusu strukturālu izmaiņu dēļ, kā rezultātā saistības uzņemas jauns uzņēmums vai iegūstošais uzņēmums.

Ja parādnieks ir fiziska persona, maksātnespējas procesa izbeigšana likvidācijas vai aktīvu nepietiekamības dēļ nozīmē, ka kreditori var ierosināt individuālas izpildes procesu pret parādnieku, ja vien parādnieks nav atbrīvots no neizpildīto prasījumu atmaksas saskaņā ar 178.bis pantu.

15.1. Maksātnespējas procesa atsākšana

Ja maksātnespējas rīkojums ir izdots par parādnieku, kurš ir fiziska persona, piecu gadu laikā pēc iepriekšējā maksātnespējas procesa izbeigšanas saistībā ar likvidāciju vai aktīvu nepietiekamību, šī darbība tiek uzskatīta par iepriekšējā procesa atsākšanu.

Ja parādnieki ir juridiskas personas un iepriekšējais process ir izbeigts saistībā ar likvidāciju vai aktīvu nepietiekamību, maksātnespējas procesa atsākšanu uzdod tā pati tiesa, kas izskatīja sākotnējo procesu, tas tiek izskatīts tā paša procesa ietvaros un ietver tikai vēlāk radušos aktīvu un tiesību likvidācijas posmu.

Nākamajā gadā pēc datuma, kurā izdots nolēmums par maksātnespējas procesa izbeigšanu saistībā ar aktīvu nepietiekamību, kreditori var pieteikt procesa atsākšanu ar mērķi ierosināt atgūšanas prasību, norādot konkrētās ierosināmās prasības vai rakstiski sniedzot būtiskus faktus, kas liecina par vainu apstiprinošu maksātnespēju, izņemot gadījumus, kad spriedums ir izdots par maksātnespējas klasifikāciju izbeigtā maksātnespējas procesā.

16 Kurš sedz maksātnespējas procedūrā radušās izmaksas un izdevumus?

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 242. pantu visi juridiskie izdevumi saistībā ar maksātnespējas procesa pieteikumu un virzību ir prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu. Konkrēti, tie ietver visus prasījumus, kas izriet no juridiskajām izmaksām un izdevumiem maksātnespējas procesa pieteikšanai un uzsākšanai, piesardzības pasākumu apstiprināšanai, likumā paredzētu nolēmumu publicēšanai un parādnieka un administratora klātbūtnē un pārstāvībai visā maksātnespējas procesā un blakusprocesā, kad attiecīgo personu klātbūtnē ir juridiski saistoša vai ir maksātnespējīgā parādnieka mantas interesēs, līdz stājas spēkā vienošanās vai līdz maksātnespējas process tiek izbeigts, izņemot prasījumus, kas izriet no tiesas nolēmumu pārsūdzībām, ja tie tiek pilnīgi vai daļēji noraidīti ar īpašu rīkojumu segt izdevumus.

Par prasījumiem pret maksātnespējīgā parādnieka mantu saskaņā ar 84. panta 2. punkta 3. apakšpunktu uzskata arī juridiskās izmaksas un izdevumus, kas izriet no parādnieka, administratora un likumīgo kreditoru klātbūtnes un pārstāvības procesā, kas maksātnespējīgā parādnieka mantas interesēs turpinās vai tiek sākti saskaņā ar šā likuma saturu, izņemot nosacījumus, kas saistīti ar pieteikuma atsaukšanu, pieņemšanu, samaksu vai atsevišķu parādnieka aizstāvību, un attiecīgos gadījumos ievērojot likumā noteiktos apmēra ierobežojumus.

Ja maksātnespējas process tiek izbeigts maksātnespējīgā parādnieka aktīvu nepietiekamības dēļ, prasījumus attiecībā uz juridiskajām izmaksām un izdevumiem atmaksā pirms pārējiem prasījumiem pret maksātnespējīgā parādnieka mantu, izņemot darbinieku un uzturēšanās prasījumus (473. pants). Administratora atlīdzību sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas, un to nosaka tiesnesis saskaņā ar apstiprināto atlīdzību skalu; šobrīd joprojām ir spēkā atlīdzību skala, kas apstiprināta ar karaļa 2004. gada 6. septembra Dekrētu Nr. 1860/2004. Īpaši noteikumi attiecībā uz tās noteikšanu un spēkā esību ir paredzēti 84. pantā.

Likumā ir paredzēta iespēja iecelt administratora palīgus, kuru atalgojums arī ir noteikts attiecīgajā pantā.

17 Kādi noteikumi reglamentē kreditoru kopumam kaitējošu juridisku aktu spēkā neesību, atzīšanu par spēkā neesošiem vai neizpildāmību?

Regulējums attiecībā uz atcelšanas prasībām maksātnespējas procesā ir iekļauts Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 226. pantā un turpmākajos pantos. Minētajos noteikumos ir veikti grozījumi, galvenokārt attiecībā uz refinansēšanas līgumu *aizsargmehānismu* būtību.

Likuma 226. pantā ir paredzēta juridiskā sistēma izmaksāto summu atgūšanas prasībām, pamatojoties uz vispārēju klauzulu pasludināt par “atceļamām” visas parādnieka darbības, kas “kaitē procesam pakļautajiem aktīviem”, neatkarīgi no tā, vai ir konstatēts “nodoms maldināt”. Atcelšanas seku aizsardzībai tiek paredzēts noteikts laika periods: divi gadi pirms maksātnespējas rīkojuma izdošanas dienas.

A) Atcelšanas periods

Likums ļauj izvēlēties noteikt konkrētu atcelšanas periodu: divi gadi, skaitot atpakaļ no maksātnespējas rīkojuma izdošanas dienas.

B) “Mantiska kaitējuma” jēdziens

Darbības, kuras parādnieks veicis periodā, kurā tās var atzīt par spēkā neesošām, ir atceļamas, ja tās kaitē procesam pakļautajiem aktīviem. Pusei, kura izvirza sūdzību, ir pietiekoši jāpierāda mantiskais kaitējums. Tomēr, ņemot vērā grūtības, kas parasti ir saistītas ar kaitējošo darbību pierādīšanu, ar Maksātnespējas likumu ir atvieglota lietu ierosināšana, nosakot prezumpciju kopumu. Kā jau tas ir citās tiesību jomās, prezumpcija var būt neapstrīdama vai apstrīdama. Proti: a) uzskata, ka mantisks kaitējums ir neapstrīdams divos gadījumos: i) ja aktīvi atsavināti bez atlīdzības, izņemot ziedojumus izmantošanai; ii) ja veikti maksājumi un citas darbības, lai segtu saistības, kuru atmaksas termiņš iestājas pēc maksātnespējas rīkojuma izdošanas, ja vien tās nav nodrošinātas ar nodrošinājumu (šādā gadījumā pieņem pierādījumus, kas apliecina pretējo); b) uzskata, ka mantisks kaitējums ir apstrīdams trīs gadījumos: i) ja aktīvi atsavināti pret maksājumu personām, kurām ir īpašas attiecības ar maksātnespējīgo parādnieku; ii) ja izveidots mantas apgrūtinājums par labu jau esošām saistībām vai jaunām saistībām, kuras radušās, aizstājot iepriekšējās; iii) ja veikti maksājumi vai citas darbības tādu saistību segšanai, kuras nodrošinātas ar nodrošinājumu un kuru atmaksas termiņš iestājas pēc maksātnespējas rīkojuma izdošanas.

C) Procedūra

Tiesības izvirzīt atcelšanas prasības maksātnespējas procesā ir administratoram. Taču ar mērķi aizsargāt kreditorus pret administratoru bezdarbību likumā ir paredzētas pakārtotas jeb otrās pakāpes tiesības kreditoriem, kuri ir rakstiski pieprasījuši administratoram izvirzīt atcelšanas prasību, ja divu mēnešu laikā pēc pieprasījuma administrators nav izvirzījis prasību. Likumā ir iekļauti noteikumi ar mērķi nodrošināt to, ka administratori efektīvi pilda savu lomu gādāt par to, ka procesam pakļautie aktīvi netiek atsavināti. Attiecībā uz prasībām pret refinansēšanas līgumiem ekskluzīvas tiesības ir administratoram, izņemot pakārtotas tiesības.

Lai aizsargātu refinansēšanas līgumus, ir īpaši noteikumi, kas izriet no neseniem tiesību normu grozījumiem, kuros noteikti aizsargmehānismi, kas neļauj pret šiem līgumiem (kas apstiprināti noteiktos apstākļos) vērst atcelšanas prasības (Maksātnespējas likuma pārstrādātās redakcijas 604. pants).

Lapa atjaunināta: 12/04/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.